

Lærerveiledning

KLIMATOPPMØTE 2011

– et rollespill om klima for ungdomstrinnet og Vgs

Under FNs klimatoppmøte i Sør-Afrika i desember 2011 møtes verdens ledere for å finne en løsning på klimautfordringene. Kyoto-protokollen gjelder kun ut 2011 og nå haster det som aldri før å få på plass en ny avtale.

“Klimatoppmøte i skolen” kan bidra til å oppfylle kompetansemål i naturfag og samfunnsfag, og kan gjennomføres på seks timer på en dag, eller spredt over flere dager. Opplegget kan gjennomføres i ett fag, eller som et samarbeid mellom flere fag.

Det norske Teknologirådet, det danske UNI-C og Nationellt Resurscentrum för Fysik i Sverige har utviklet “Klimatoppmøte i skolen 2011” med støtte fra Nordisk ministerråd og Klimaløftet.

Alt materiell er gratis tilgjengelig på www.klimamøte.no – det er også her læreren registrerer klassens resultat i etterkant av rollespillet.

Time	Aktivitet	Praktisk
1	ABC om klima og klimaforhandlinger	Plenum: Dele inn i grupper, se presentasjon
2	Forberedelse	Grupper: Løse oppgaver og forberede innlegg. Elevene må ha tilgang til Internett.
3		
4	Bilaterale forhandlinger	Grupper: To parter forhandler om et spørsmål (interaktivt eller lokalt)
5	Forhandlinger	Plenum: Debattere fire spørsmål
6	Lag klimaråd	Plenum: elevene går ut av rollene og representerer nå seg selv

Mål og forutsetninger

Målet med undervisningsopplegget er at elevene utvikler kunnskap og engasjement rundt klima. Oppgaven krever gruppearbeid, samt å finne, vurdere, bearbeide og presentere informasjon, for til slutt å ha evnen til å bruke dette i en debatt.

Forutsetninger for gjennomføring:

- Elevene må kjenne til begrepet ”global oppvarming”
- Elevene må ha tilgang til Internett under forberedelsene og i de bilaterale forhandlingene

Etter endt gjennomføring vil elevene ha reflektert over følgende spørsmål:

Global oppvarming

- Hva er det?
- Hvilken effekt har det på ulike land?
- Hva kan ulike land gjøre for å redusere klimagassutslipp?

Globale klimaforhandlinger

- Hva er klimaforhandlinger og hvordan foregår de?
- Hva er de viktigste dilemmaene i de globale forhandlingene?
- Hvilke interessekonflikter finnes mellom ulike typer land (fattig/rik)?

GJENNOMFØRING I KLASSEN

1. time: ABC OM KLIMA OG KLIMAFORHANDLINGER

I første time ønsker læreren velkommen til Klimatoppmøtet. FNs klimatoppmøte finner sted i Sør-Afrika i desember, og nå skal klassen ha sitt eget toppmøte for å finne en løsning på klimaproblemet. Før presentasjonen deles klassen i grupper som representerer land og organisasjoner.

<p>Industriland</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Norge▪ USA <p>Overgangsland</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Brasil▪ Kina <p>Utviklingsland</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Mosambik▪ Maldivene <p>Organisasjoner</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Greenpeace▪ Oljeindustrien <p>FNs generalsekretær</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Lærer	<p>Greenpeace og Oljeindustrien har 2-3 elever i hver gruppe.</p> <p>Resten av elevene fordeles på land (3-4 i hver gruppe).</p> <p>Hvis det ikke er mange nok elever til å lage grupper for alle land er det viktig at i hvert fall ett land i hver kategori (industri-, overgangs-, og utviklingsland) er representert.</p> <p>Hvis klassen består av under 16 elever bør Greenpeace og Oljeindustrien kuttes.</p>
--	--

Klassen ser på presentasjonen (se på nett eller last ned fra www.klimamøte.no). Her får delegatene informasjon om global oppvarming og internasjonale klimaforhandlinger. Presentasjonen inneholder også en instruks om hvordan resten av opplegget forløper.

Lærer kan gjerne oppsummere viktige poeng fra presentasjonen:

- Ulike kategorier land (industriland, overgangsland og utviklingsland) – ulike land føler ulikt ansvar
- FNs klimapanel anbefaler at industriland reduserer utslipp med 25-40% for å begrense oppvarmingen til 2 grader
- Det er viktig at elevene går inn i rollen og argumenterer ut i fra landets interesser og ikke personlige overbevisninger

Hvert land og organisasjon får tildelt sakspapirer (fakta, forhandlingstips og oppgaver tilpasset hvert land/organisasjon) som de vil bruke i forberedelsene.

Start forberedelsene (se neste time) hvis det er tid.

2. og 3. time: FORBEREDELSE

Delegasjonene løser oppgavene i sakspapirene (finn navn til hver enkelt, ta stilling til forhandlingsspørsmålene, lag en appell, forbered bilaterale forhandlinger). Målet er at hver enkelt delegasjon finner ut hva landet/organisasjonen de representerer står for og utvikler argumenter som svarer på de fire forhandlingsspørsmålene.

Internett er et viktig verktøy for å finne informasjon. På nettstedet www.klimamøte.no vil elevene finne lenker og tips.

OBS. Noen klasser vil kunne trenge mer tid til å forberede seg på forhandlingene. Her må lærer gjøre en vurdering om to timer forberedelse er nok for sin klasse.

4. time: BILATERALE FORHANDLINGER (interaktivt)

Som del av forberedelsene til forhandlingene skal nå partene forhandle to og to (bilateralt) om et forhandlings spørsmål hver:

Spørsmål 1: Oljeindustrien og Maldivene

Spørsmål 2: USA og Kina

Spørsmål 3: Mosambik og Greenpeace

Spørsmål 4: Brasil og Norge

Elevene finner spørsmål og forhandlingstips i sakspapirene de får utdelt.

Denne oppgaven kan løses interaktivt. Læreren oppretter kontakt med en annen klasse i et av de nordiske landene og avtaler tidspunkt for bilaterale forhandlinger. Elevene kobles opp via Skype eller lignende og forhandler med en gruppe fra den andre klassen (se eget dokument "Tips til nordisk samarbeid" for mer informasjon). Oppgaven kan også løses lokalt i klassen (i så tilfelle er det mulig å gjennomføre oppgaven på 20-30 minutter).

Målet med denne aktiviteten er at elevene får utvikle argumentene sine og øvd seg på å forhandle med en annen part.

5. time: FORHANDLINGER

Klasserommet rigges til debatt med pulter i firkantformasjon. Generalsekretæren (lærer) organiserer en kort runde der alle land og organisasjoner presenterer seg (land/organisasjon og navn på hver deltaker).

Forhandlingsregler: Det er ikke lov å ta ordet uten at generalsekretæren har gitt tillatelse.

Generalsekretær leser opp: "Det er stor enighet om at vi står foran en av historiens største utfordringer og det er et akutt behov for å få på plass en internasjonal klimaavtale. Et av de viktigste spørsmålene er hvor stort ansvar de ulike landene skal ta. I klimaforhandlinger skiller vi ofte mellom tre kategorier land:

- Industriland (rike utviklede land som Norge og USA)
- Overgangsland (land med raskt voksende økonomi og høye utslipp som Kina og Brasil)
- Utviklingsland (fattige land med begrenset vekst som Mosambik og Maldivene)"

På Klimatoppmøtet i skolen skal det forhandles over fire spørsmål. Generalsekretæren leser opp første spørsmål med svaralternativer og to delegasjoner holder hvert sitt forberedte innlegg. Deretter debatteres hvert spørsmål i 5-10 minutter før man går videre til neste spørsmål.

FORHANDLINGSSPØRSMÅL:

1) **Industriland** bør, i følge FN, kutte utslippene sine med 25-40 % innen 2020 for å begrense temperaturøkningen til maks 2°C. Hvor mye synes dere at industriland bør kutte innen 2020?

- Mer enn 40 % av sine utslipp
- Mellom 25-40 % av sine utslipp
- Mindre enn 25 % av sine utslipp
- Bør ikke ha noe krav til utslippskutt

Oljeindustrien og Maldivene innleder forhandlingene med en kort appell hver. Spørsmålet debatteres så i fellesskap.

2) **Overgangsland** har langt lavere utslipp per innbygger enn i-landene. Siden landene er så store er likevel utslippene vesentlige og står for mye av veksten i de globale utslippene. Hvilke krav bør gjelde for disse landene?

- Bør kutte utslippene med samme prosentsats som i-land
- Bør ha grenser for utslipp på samme måte som i-land, men ikke like strengt
- Bør ikke ha noe krav til utslippskutt

USA og Kina innleder forhandlingene med en kort appell hver. Spørsmålet debatteres så i fellesskap.

3) **Utviklingsland** har lave utslipp av klimagasser. De fleste utviklingsland ønsker økt økonomisk vekst. Dette medfører bruk av energi, noe som ofte medfører økte utslipp. Hvordan bør disse landene delta?

- Bør ha grenser for utslipp, men ikke like strenge som industri- og overgangsland
- Bør ha grenser for utslipp, men bare hvis rike land bidrar med penger til å begrense utslipp
- Bør ikke ha noe krav til utslippskutt

Mosambik og Greenpeace innleder forhandlingene med en kort appell hver. Spørsmålet debatteres så i fellesskap.

4) **Teknologi for å produsere fornybar energi** eller rense utslipp fra energiproduksjon er viktig for å redusere klimagassutslipp. Slik teknologi kalles ofte "grønn" teknologi og utvikles først og fremst i industriland. Fattige land har ofte ikke råd til å utvikle eller kjøpe grønn teknologi. Hvordan kan vi sørge for at fattige land får tilgang til grønn teknologi?

- Alle land må selv skaffe grønn teknologi – det er derfor ikke behov for å inkludere dette i en klimaavtale
- Industriland bør dele og/eller finansiere grønn teknologi i overgangs- og utviklingsland
- Industriland bør dele og/eller finansiere grønn teknologi i utviklingsland

Brasil og Norge innleder forhandlingene med en kort appell hver. Spørsmålet debatteres så i fellesskap.

- **Stemmegiving (ca. 5 min.):** Hvert land har én stemme på hvert av de fire spørsmålene. Generalsekretæren leser opp alternativene. Det er åpen stemmegiving ved håndsopprekning. Greenpeace og oljeindustrien har ikke stemmerett fordi disse ikke er medlemsland av FN. Flertallet bestemmer utfallet i hvert av spørsmålene. Generalsekretæren må notere resultatet slik at det kan registreres på nettsiden www.klimamøte.no.

Hvis det på ett eller flere av spørsmålene er slik at to eller flere alternativer har fått like mange stemmer (og et alternativ ikke "vinner"), får elevene fem minutters forhandlingspause der land/organisasjoner kan prøve å overtale andre til å stemme det de mener er riktig. Stem igjen. Hvis dette ikke resulterer i at et alternativ får flertall gis organisasjonene og FNs generalsekretær stemmerett.

6. time: GI KLIMARÅD

Tilbake til klasserommet: Gi klimaråd

Elevene går ut av rollen som representanter for ulike land/organisasjoner og representerer nå seg selv. Ta gjerne et par minutter i plenum til å reflektere over rollespillet. Var det vanskelig å sette seg inn i rollen som land eller organisasjon? Hvordan følte det å prøve å få gjennomslag for argumentene? Hvilket inntrykk fikk elevene av internasjonale forhandlinger?

Den siste oppgaven går ut på å lage en anbefaling: Hva synes klassen det er viktig at Norge står for i klimaforhandlingene?

Skriv en anbefaling i fellesskap basert på klassens tanker om hva som bør være Norges mål i Durban. Anbefalingen bør ikke være mer enn fem setninger.

Anbefalingen starter slik: "Klasse (10b) på (Tæruddalen skole) mener at..."

Etter timen registrerer læreren anbefalingen på www.klimamøte.no. Alle anbefalingene sendes til miljøvernminister Erik Solheim og klassen er med i trekningen av 5000 kroner!

Etter debatten:

Læreren registrerer forhandlingsresultatene og anbefalingen på www.klimamøte.no. Ved å registrere resultatet kan klassen:

Sammenligne resultater

Elevene kan gå inn å se egne resultater og sammenligne med andre klasser i de nordiske landene.

Vinn en premie

Klassene som registrerer svar og anbefaling på nettsiden innen 20. november er med i trekningen av en premie på 5000 kroner til klassekassen. To klasser vil bli trukket ut til å vinne 5000 kr hver.

Innspill til miljøvernministerne

Anbefalingene til de klassene som registrerer sin anbefaling før 20. november vil bli videreformidlet til miljøvernministeren slik at han kan ta med seg rådene til Durban.